

Snídaně: Proměnit zlo v hrdinství

Pondělí 10. října 2011, 9.00–9.50, Palác Žofín, Restaurace

Úvodní řeč:

Jakub Klepal, zástupce výkonného ředitele, Nadace Forum 2000, Česká republika

Proslov:

Philip Zimbardo, psycholog, USA

Profesor Zimbardo položil otázku, co je to zlo, co nutí lidi jednat špatně, kde se berou hrdinové a jak je možné je podporovat, pokud se díváme na různé aspekty společnosti, kde se nachází jak zlo, tak i hrdinství. Zimbardo nejdříve za systémové zlo označil chudobu: „20 % dětí v USA žije v chudobě.“ Tento fakt vytváří živnou půdu pro zlé jednání, zejména v ghettech. Nicméně je zřejmé, že hranice mezi dobrem a zlem není pevná, protože chudoba nedělá ze všech lidí nutně zlé. Je propustná v obou směrech: „Hranice mezi dobrem a zlem prochází napříč srdce každého člověka. Hranice se posunuje uvnitř nás,“ v závislosti na vnějších faktorech.

Pro vysvětlení tohoto výroku se Zimbardo nejdřív zabývá otázkou, co je to zlo. Vyzdvihuje tzv. „*dáblův efekt*“ – „*možnost svést dobré lidi ke špatným činům tím, že jim dáme příliš nebo žádnou moc*“. Argumentuje také, že „*zlo je zkušení a zneužití moci*“, a to nejen lidmi a jedinci, ale i systémy. Lidi může likvidovat jejich vlastní vláda, jako v případě genocidy nebo praktik čínské vlády, která nabádá lidi ke kouření, protože tabákový průmysl je vlastněn státem. Na úrovni jednotlivce profesor Zimbardo zmiňuje mezi jinými také poslušnost k autoritám, anonymitu a de-individualizaci jako faktory vedoucí lidi ke zlu.

Zlo se vytváří na třech úrovních: dispoziční „*zkažená jablka*“, situační „*kazící sudy*“, které jsou jak sociální, tak fyzické, a konečně na systémové úrovni. Nakonec se Zimbardo táže, co je to hrdinství. Odpovídá, že starost nestačí, že „*musíme jednat, a to je hrdinství*“. Znamená to dobrovolnou účast, která zahrnuje rizika a ztrátu komfortu. Hrdinství není vrozená kvalita, je třeba se jí učit. Zimbardo považuje za hrdiny obyčejné lidi, kteří dělají neobyčejné věci. „*I malé skutky mohou mít vliv, který posune věci o kus blíže ke spravedlnosti*“. Hrdinství je síla lidu, občanská odpovědnost. K boji proti zlu potřebujeme hrdiny, shrnuje Zimbardo.

Snídaně: Proměnit zlo v hrdinství

Pondělí 10. října 2011, 9.00–9.50, Palác Žofín, Restaurace

Úvodní řeč:

Jakub Klepal, zástupce výkonného ředitele, Nadace Forum 2000, Česká republika

Proslov:

Philip Zimbardo, psycholog, USA

Profesor Zimbardo položil otázku, co je to zlo, co nutí lidi jednat špatně, kde se berou hrdinové a jak je možné je podporovat, pokud se díváme na různé aspekty společnosti, kde se nachází jak zlo, tak i

hrdinství. Zimbardo nejdříve za systémové zlo označil chudobu: „20 % dětí v USA žije v chudobě.“ Tento fakt vytváří živnou půdu pro zlé jednání, zejména v ghettech. Nicméně je zřejmé, že hranice mezi dobrem a zlem není pevná, protože chudoba nedělá ze všech lidí nutně zlé. Je propustná v obou směrech: „Hranice mezi dobrem a zlem prochází napříč srdce každého člověka. Hranice se posunuje uvnitř nás,“ v závislosti na vnějších faktorech.

Pro vysvětlení tohoto výroku se Zimbardo nejdřív zabývá otázkou, co je to zlo. Vyzdvihuje tzv. „*dáblův efekt*“ – „*možnost svést dobré lidi ke špatným činům tím, že jim dáme příliš nebo žádnou moc*“. Argumentuje také, že „*zlo je zkušení a zneužití moci*“, a to nejen lidmi a jedinci, ale i systémy. Lidi může likvidovat jejich vlastní vláda, jako v případě genocidy nebo praktik čínské vlády, která nabádá lidi ke kouření, protože tabákový průmysl je vlastněn státem. Na úrovni jednotlivce profesor Zimbardo zmiňuje mezi jinými také poslušnost k autoritám, anonymitu a de-individualizaci jako faktory vedoucí lidi ke zlu.

Zlo se vytváří na třech úrovních: dispoziční „*zkažená jablka*“, situační „*kazící sudy*“, které jsou jak sociální, tak fyzické, a konečně na systémové úrovni. Nakonec se Zimbardo táže, co je to hrdinství. Odpovídá, že starost nestačí, že „*musíme jednat, a to je hrdinství*“. Znamená to dobrovolnou účast, která zahrnuje rizika a ztrátu komfortu. Hrdinství není vrozená kvalita, je třeba se jí učit. Zimbardo považuje za hrdiny obyčejné lidi, kteří dělají neobyčejné věci. „*I malé skutky mohou mít vliv, který posune věci o kus blíže ke spravedlnosti*“. Hrdinství je síla lidu, občanská odpovědnost. K boji proti zlu potřebujeme hrdiny, shrnuje Zimbardo.

Spojení mezi generacemi

Pondělí 10. října 2011, 12.30–14.00, Goethe-Institut, Seminární místnost

Ve spolupráci s Českým národním centrem pro bezpečnější internet

Moderátorka:

Zuzana Procházková

Kulatý stůl:

Maria Ivanova, profesorka státní správy, University of Massachusetts, USA/Bulharsko

Marek Ehrenberger, člen sdružení Together, Česká republika

Kamila Brožová, členka panelu mládeže, Saferinternet CZ, Česká republika

Tomáš Botlík, předseda, Národní parlament dětí a mládeže, Česká republika

Aleš Sedláček, předseda, Česká rada dětí a mládeže, Česká republika

Zdeněk Metoděj Záliš, manažer pro vnější vztahy, Saferinternet CZ, Česká republika

Linda Štucbartová, lektorka, Česká republika

Aneta Skřebská, Národní parlament dětí a mládeže, Česká republika

Panel se zabýval otázkami, nakolik dospělí naslouchají mladým a jak je možné ochránit děti při užívání internetu. **Aneta Skřebská** podotkla, že v současnosti neexistuje „*žádná reakce dospělých*“ na cokoli z práce mládežnického parlamentu a že rodiče by měli vědět, že na internetu existují i jiná nebezpečí než pornografie. Panelisté se shodli, že mladí často získávají uznání a pozornost dospělých jen obtížně. Ačkoli byli přesvědčeni, že rodičům i dětem by se mělo dostat kvalitnějšího vzdělání, aby mohli odolávat nástrahám internetu, neshodli se už na tom, které z nástrah jsou nejnebezpečnější.

Maria Ivanova upozornila, že existuje mnoho různých platforem, které lze pro zesílení hlasu mladých využít – od národní úrovně až po OSN. **Marek Ehrenberger** navrhol, aby rodiče učili děti, jak se chovat ve virtuálním světě, stejně jako je učí chovat se ve světě skutečném.

Zdeněk Metoděj Záliš tvrdil, že v jiných zemích existují aktivnější rodičovské skupiny a že by děti v České republice mohly „*zorganizovat rodičovské organizace*“. Dále vyjádřil obavu, že v budoucnu budou mít vlády přístup k velkým objemům informací, které bude možno zneužít. **Linda Štucbartová** doporučila přítomným zástupcům, aby se zaměřovali na to, čeho mohou reálně dosáhnout, byli trpěliví a zamysleli se nad možnostmi spolupráce s rodiči.

Demokracie a právní stát: Legalita vs. legitimita?

Pondělí, 10. října 2011, 14.30–16.00, Palác Žofín, Forum Hall

Úvodní řeč:

Mikheil Saakashvili, prezident, Gruzie

Pavel Rychetský, předseda Ústavního soudu, Česká republika

Moderátor:

Jan Urban, novinář, Česká republika

Panelová diskuse:

Olusegun Obasanjo, bývalý prezident, Nigérie

José María Argueta, bývalý poradce pro národní bezpečnost, Guatemala

Moderátor **Jan Urban** v úvodu zdůraznil, že pojmy legality a legitimacy se staly důležitou otázkou mezinárodního práva. **Mikheil Saakashvili** popsal úspěšnou transformaci Gruzie po Revoluci růží a zdůraznil, že opravdovou revoluci znamenal teprve následný reformní proces, nikoli revoluce sama. Ve spojení s arabskými revolucemi Saakashvili uvedl, že „*arabské revoluce se úspěšně završí, teprve až zhasnou reflektory televizních kamer*“.

Pavel Rychetský shrnul právní teorii, na níž se zakládá demokracie a právní stát. Ukázal na dichotomii těchto dvou pojmů, na to, že navzdory zdánlivému vzájemnému doplňování si filosoficky odporují, a to zvláště v otázce, kdo má být nejvyšším soudcem legitimacy. Rychetský také prohlásil, že Ústavní soud musí zvažovat „*nejen legalitu, ale také legitimitu rozhodnutí*“ a ukázal to na příkladu rozhodnutí o ústavním zákonu o rozpuštění parlamentu. V následné diskusi se Rychetský zaměřil na rozdíly mezi formální a skutečnou rovností a nebezpečí, která mohou z tohoto právního dilematu plynout.

Olusegun Obasanjo zdůraznil význam silného a efektivního státu a že součinnost legality, legitimacy a spravedlivého vládnutí je základem rozvoje jakékoli společnosti a demokracie samotné. Obasanjo zakončil svůj projev prohlášením, že musíme být bdělí, aby naši demokracii neohrozily nelegitimní snahy. V diskusi Obasanjo mluvil o zneužití legality, „*zvláště v případě apartheidu v Jihoafrické republice*“, a o tom, že jednotliví lidé spravedlnost vnímají různě, takže je téměř nedosažitelná.

José María Argueta načrtl slabiny demokracie v Guatemale a vyzdvihl roli legality a legitimacy pro fungování demokratického systému. „*Jen levné věci si můžeme koupit za peníze. Pokud to je pravda, zákony v Guatemale neznamenají nic, protože se kupují a prodávají každý den.*“

Prorážení skleněného stropu: Ženy ve vedoucích pozicích ve světě zítřka

Pondělí 10. října 2011, 16.15–17.45, Goethe-Institut
Ve spolupráci s CERGE-EI a International Herald Tribune

Úvodní slovo:

Jan Bubeník, předseda, Corporate Council, Nadace Forum 2000, Česká republika

Moderátorka:

Susan Walton, členka správní rady, CERGE-EI Foundation, USA

Panelová diskuse:

Stephanie Shirley, velvyslankyně britské vlády pro filantropii, Velká Británie

Mariko Gakiya, poradkyně, Harvardský program pro mezinárodní vyjednávání, USA/Japonsko

Magdaléna Vašáryová, politička, diplomatka, Slovensko

Po úvodě **Jana Bubeníka** moderátorka **Susan Walton** krátce představila ostatní panelistky. **Stephanie Shirley** zahájila myšlenkou, že v minulosti byly ženy považovány za druhořadé občany a pokud chtěly uspět, musely se chovat jako muži. Poměry se mění, ale i dnes ženy jednájí jako menšina, třebaže tvoří více než polovinu populace. Ženy mají přirozenou schopnost přijímat porážku a měly by více využívat svoji emoční inteligenci.

Magdaléna Vašáryová věří, že může být považována za důležitý vzor slovenských žen. Byla první ženou, která se stala velvyslankyní a první ženskou kandidátkou na prezidentku. Účast žen v politice znamená více transparentnosti a nižší míru korupce. Dnešní ženy musí změnit atmosféru ve společnosti. Jedním způsobem, jak toho dosáhnout, je mentorství talentovaných dívek a chlapců, „*Lidé bez talentu mají dosti vzorů pro celý svůj život.*“

Mariko Gakiya přispěla asijským pohledem na ženy ve vedoucích pozicích a v ekonomii. Uvedla, že 85% asijských žen ve vysokých pozicích prošlo školením v managementu před svým 40–50 rokem a všechny navštěvovaly střední školy pouze pro ženy. Japonsko muselo změnit přístup k práci žen, aby zvýšilo svoji ekonomickou konkurenceschopnost. Japonci si jsou velmi dobře vědomi, že aby udrželi ekonomický růst, „*potřebujeme hlasy žen.*“

Gala večeře

Pondělí 10. října, 2011, 20.00–22.30, Pražské kongresové centrum, Restaurace ZOOM

Úvodní řeč:

Tomáš Vrba, předseda správní rady, Nadace Forum 2000, Česká republika

Proslov:

Vartan Gregorian, prezident, Carnegie Corporation of New York, USA

Vartan Gregorian se ve svém projevu zaměřil na demokracii, neziskové organizace a jednotlivce. Prohlásil „*jako historik nahlížím na věci v souvislostech*“ a zahájil popis historie neziskových organizací od 18. století. Poukázal na různé historické události, během nichž vynikly nesobecké akce, z kterých společnost profitovala, a uvedl, že již od počátku byl neziskový sektor pojítkem společnosti. „*Jak tvrdí Tocqueville; občané a organizace působili na společnost a tvořili důležitý stavební kámen historie.*“ Pokračoval Tocquevillovým tvrzením, že když občané zemi spláceli možnost mít volný trh, byl americký federalismus ve svém nejlepším bodě.

Vartan Gregorian se věnoval dnešním Spojeným státům a vyjádřil se, že neziskové organizace jsou podstatnou složkou při vytváření společenských bloků. Doplnil, že neziskový sektor podporuje především vzdělání, zdraví a umění, a proto má jedinečný vliv a slouží jako základ, který posiluje americkou společnost.

Pan Gregorian dále zdůraznil, že „*bychom měli zpětně investovat do společnosti, kdo umírá bohatý, je nešťastný, protože nezná, co to je pomáhat společnosti*“ a každý by měl investovat, jak umí, aby měl radost z dávání a „*budování demokracie*“. Demokracie, shrnul na konec, je to, co staví cesty, po kterých jdeme k našemu štěstí; musíme být pyšní na naše vklady, neb takto je můžeme opět investovat do demokracie.

Snídaně: Mír versus spravedlnost

Úterý 11. října, 2011, 9.00–9.45, Palác Žofín, Restaurace

Úvodní řeč:

Oldřich Černý, výkonný ředitel, Nadace Forum 2000, Česká republika

Proslov:

Gareth Evans, bývalý ministr zahraničních věcí, rektor, Australian National University, Austrálie

Ústředním tématem příspěvku bylo, že mír a spravedlnost hrají v právním státě stejně důležitou roli, zároveň však často dochází k jejich střetu. **Gareth Evans** na úvod diskutoval změny mezinárodního práva a připomněl, že v mezinárodním trestním právu v současnosti existuje mnohem více možností, jak ukončit konflikt a potrestat ty, kdo porušují lidská práva. Nejdůležitější zde bylo podepsání dohod, a to především Římských smluv, které přinesly trestním tribunálům typově nové pravomoci.

V souvislosti s otázkou míru a spravedlnosti Evans zmínil, že spravedlnost nelze přehlížet ani v zájmu dosažení míru. V jednoduchých případech vede stíhání trestného činu k míru, u složitějších případů to však může být obtížně prokazatelné. Konec utrpení znamená současně i mír, ale „*je tu politické dilema. Nemůžeme jen bojovat za mír a zbytkem se zabývat později, musíme brát v úvahu zájmy obou stran*“. Pouhá naděje na mír bez spravedlnosti nefunguje, tvrdí Evans. Jenom dále dramaticky vyhrocuje situaci a nic neřeší.

Sám nabídl sedm bodů potřebných k nalezení řešení: odškodnění, zbavení právní způsobilosti, navrácení práv (dávající naději obráncům), objektivní spravedlnost (usilující o pravdu), pojem delegitimace, institucionalizace lidskoprávních norem, dání výstrahy (síla příkladu). Všechny tyto dílčí příspěvky jsou z dlouhodobé perspektivy významné, zakončil Evans. Definitivně tuto otázku vyřešit je však nemožné, protože mezi spravedlností a mírem leží příliš mnoho rozporů. Jedinou možností, jak se s tím vyrovnat, je ohlížet se na spravedlnost vždy v první řadě. Nakonec „*všichni chceme totéž, a sice obojí: mír i spravedlnost*“.

Právo a jednatlivec

Úterý 11. října 2011, 14.30–16.00, Palác Žofín, Forum Hall

Hlavní řeč:

André Glucksmann, filozof, Francie

Moderátor:

Surendra Munshi, sociolog, Indie

Panelová diskuse:

Aryeh Neier, prezident, Open Society Foundations, USA

Tatsiana Reviaka, lidskoprávní aktivistka, Bělorusko

Vadim Klyuvgant, právník, Rusko

Bobo Lo, nezávislý akademik a konzultant pro Rusko a Čínu, Velká Británie/Austrálie

Surendra Munshi zahájil panelovou diskusi a vyzdvihl pojetí, ve kterém „*jednatlivec respektuje zákon a zákon respektuje jednatlivec*.“

André Glucksmann upozornil, že koncept „*člověka schopného rozhodovat o svém vlastním osudu*“ pochází z antického Řecka. Evropa v postsovětské éře proměnila vztah mezi jednatlivcem a právem, avšak nelze to považovat za zaručené. V Rusku si „*Putin myslí, že zákon je on. Domnívá se, že má právo určovat zákon a všichni ostatní ho musí poslouchat*.“ V jiné souvislosti, jednatlivci, kteří si mysleli, že oni vytváří zákony, zavinili finanční krizi.

Aryeh Neier uvedl, že „*pojetí lidských práv je všeobecné*“ a nesouvisí se sociální organizací, tím se liší od „*vše řídicích schémat*“ jako komunismus. Arabské revoluce ukázaly, že lidé všude na světě sdílí potřebu dodržování lidských práv.

Tatsiana Reviaka, představitelka lidskoprávního hnutí v Bělorusku („poslední evropské diktatuře“) poukázala na to, že Bělorusko je živým příkladem vlády, která na lidská práva vůbec nebere ohledy. Příkladně Bělorusko k „*černé díře*“, která je izolována od všech světových debat. Jediná veřejná účast v politice je možná skrytě v takzvaných „*kuchyňských diskusích*“.

Vadim Klyuvgant prohlásil, že žijeme v době individuálního intelektu, ale pouze svobodný a chráněný jedinec se může intelektuálně rozvíjet. Na mnoha místech nejsou lidské svobody chráněny, protože stát se domnívá, že stojí nad jednatlivcem. To je příklad Ruska, kde byl Michail Chodorkovskij uvězněn, když se

veřejně postavil proti korupci Putinova režimu. Lidská práva musí být přijata všeobecně, tak aby chránila individuální svobody.

Bobo Lo uvedl, že současná mezinárodní situace je důsledkem světového nepořádku a světa bez vzájemného respektu. Hovořil o ztrátě důvěry vůči západu. „Univerzalistické“ pojetí lidských práv je mnohem složitější a nekoordinovanější, než se obecně tvrdí. *„Mezinárodní hnutí za lidská práva mají téměř nulový vliv na Čínu a Rusko.“*

Osud politických vězeňkyň a právní stát

Úterý 11. října 2011, 18.00–19.30, Akademie věd

Ve spolupráci s [Politicti vězni.cz](http://Politicti.vezni.cz)

Moderátor:

Tomáš Bouška, ředitel, [Politicti vězni.cz](http://Politicti.vezni.cz), Česká republika

Panelová diskuse:

Hana Truncová, bývalá politická vězeňkyně, Česká republika

Anita Lackenberger, režisérka, Produktion West, Rakousko

Tomáš Bouška představil neziskovou organizaci [Politicti vězni.cz](http://Politicti.vezni.cz). Cílem této organizace je představit politické vězně a poskytnout k jejich zkušenostem historické souvislosti prostřednictvím vyprávění jejich příběhů. Tomáš Bouška promítl upoutávku filmu „Portrét politické vězeňkyně“, který organizace vytvořila, a doplnil, že příběh Karly Charvátové *„představuje násilí na ženě způsobené odloučením od rodiny, sexuálním zneužíváním a společenskou stigmatizací.“* Moto Tomáše Boušky je: *„Každý starý člověk, který zemře, je jako knihovna zničená požárem.“*

Hana Truncová byla vězněna v letech 1951 až 1960 v bývalém Československu za to, že pomáhala lidem opustit zemi. Ocitla se v několika vězeňských zařízeních, včetně pražského Pankráce, Kladna a Varndsdorfu. Hovořila o nelidských podmínkách ve vězení a stigmatu, které zažívala po svém propuštění.

Anita Lackenberger je ředitelkou rakouské společnosti Produktion West, která se zabývá pátráním po rakouských ženách odvezených do sovětských gulagů po druhé světové válce. Tyto příběhy jsou zdokumentovány v krátkém filmu „Ztracené životy: Rakouské ženy v sovětském gulagu“. Tento film vypráví příběh migrantky, která byla poslána do gulagu v roce 1920 a příběhy žen internovaných během druhé světové války. V obou případech byly ženy využívány na nucenou práci a jen málo jich přežilo. Přesto přežilo více žen než mužů a paní Lackenbergová se domnívá, že *„pro ženy to bylo tak nějak jednodušší přežít, snažily se o sebe více pečovat a ovládaly pro přežití více dovedností. Možná to bylo touhou ještě uvidět svoje děti.“*

Nový systém pomoci pro éru globalizace

Pondělí 10. října 2011, 14.30–16.00, Palác Žofín, Conference Hall

Ve spolupráci s [The Sasakawa Peace Foundation](http://TheSasakawaPeaceFoundation.org)

Předsedající:

Jiro Hanyu, předseda správní rady, The Sasakawa Peace Foundation, Japonsko

Úvodní řeč:

Motoshige Itoh, děkan, Graduate School of Economics a Faculty of Economics, The University of Tokyo, Japonsko

Moderátor:

Wolfgang Michalski, generální ředitel, WM International, bývalý hlavní poradce generálního tajemníka OECD, Německo

Panel Discussion:

Thomas Pogge, profesor filozofie a mezinárodních vztahů, Yale University, USA

Tetsushi Sonobe, programový ředitel, National Graduate Institute for Policy Studies, Japonsko

Moderátor **Wolfgang Michalski** zahájil panel uvedením mezinárodních statistik, ze kterých vyplývá, že na světě stále existuje asi 1,4 mld. lidí žijících v chudobě. Michalskiho komentář o potřebnosti „*systemu pomoci, který bude klást důraz na její efektivní doručování lidem a nikoli zemím*“ našel u panelistů odezvu.

Úvodní slovo patřilo **Motoshige Itoho**vi, který rozlišil dva typy států podstatné pro diskusi o mezinárodní pomoci. Prvním typem, do něhož spadá například Čína, je stát, který „*má schopnost se s problémem vyrovnat*“ a „*jehož domácí politika může být velice efektivní*“. Druhou kategorií tvoří subsaharské státy, pro zlepšení jejichž situace je nezbytná značná podpora zvnějšku. Itoh zdůraznil důležitost koncentrace mezinárodních snah a zdrojů na případy urgentní chudoby při zachování transparentnosti procesu přerozdělování pomoci.

Tetsushi Sonobe s Itohem souhlasil a dodal, že systém musí pamatovat na důležitost zákonných postupů, protože „*chudí na tom nejsou zle pouze ekonomicky, ale jsou i politicky slabí a tiší*“, což je činí lehké přehlédnutelnými. **Thomas Pogge** navrhl vytvořit „*systém pravidel, který sváže zájmy chudých se zájmy bohatých*“. Příkladem takového systému by byl Health Impact Fund, který by „*odměnil inovátory za jejich inovace na základě jejich zdravotních dopadů*“. Nový systém pomoci musí především zajistit spolupráci napříč dárci.

Setkání s disidenty jako nástroj podpory demokracie: Od van der Stoela a Patočky po Kubu, Bělorusko a dalajlamu

Pondělí 10. října 2011, 14.30–16.00, Hotel InterContinental

Moderátor:

Marek Svoboda, ředitel, Oddělení pro lidská práva a demokracii, Člověk v tísni, Česká republika

Panelová diskuse:

Frans Timmermans, politik, diplomat, Nizozemsko

Ales Michalevic, politik, bývalý kandidát na prezidenta, Bělorusko

Jiřina Šiklová, socioložka, Česká republika

Ivan Chvatík, ředitel, Archiv Jana Patočky, Česká republika

Vladimír Galuška, náměstek ministerstva zahraničních věcí, Česká republika

V roce 1977 navštívil Max van der Stoel Jana Patočku, jednoho z mluvčích Charty 77. Od té doby začali zahraniční diplomaté navštěvovat disidenty, aby jim prokázali svou podporu. Panelová diskuse se zabývala důsledky těchto návštěv. Moderátor **Marek Svoboda**, jeden z ředitelů české organizace Člověk v tísni, otevřel debatu dvěma otázkami: Jak mohou být tyto návštěvy použity jako nástroj diplomacie? Jaká rizika to s sebou nese?

Jiřina Šiklová hovořila o svých zkušenostech s Janem Patočkou. Dědictví, které za sebou zanechal, slouží jako precedent pro pomoc jiným zemím, které mají podobné problémy jako Československo před 20 lety. **Ivan Chvatík**, ředitel Archivu Jana Patočky, však varoval, že s vyšší mírou pozornosti se zvyšují i rizika. Patočka byl totiž zadržen policií a po 13 dnech zemřel.

Ales Michalevic, politik a bývalý kandidát na prezidenta v Bělorusku, byl tamním režimem zajat a praktiky KGB ustál jen díky zahraniční podpoře, hlavně v podobě telefonátů a návštěv zahraničních diplomatů. „*Bylo to díky silné a přímé zahraniční podpoře,*“ řekl. **Frans Timmermans** mluvil o ekonomických dopadech, které nastaly v Nizozemsku po odsouzení Číny za porušování lidských práv. Vyzval EU, aby „*bez ostychu prosazovala tuto politiku*“.

Vladimír Galuška, náměstek ministerstva zahraničních věcí ČR, přispěl k tématu tvrzením, že diplomat, který se rozhodne pro návštěvu disidentů, nese i „částečnou zodpovědnost“ a pokud má v úmyslu docílit nějaké změny, musí být podpora jeho i jeho země konzistentní. Panelisté se shodli, že rizika převažují nad výhodami. Avšak nastupující cynismus ohledně lidských práv je dán i tím, že tématu je věnována větší pozornost. „*Od té doby co je svět globalizován a vše je více na očích, mají lidé sklony být zklamání výsledky,*“ řekl Galuška.

Rozvojová pomoc a dobré vládnutí

Pondělí 10. října 2011, 18.00–19.30, Palác Žofín, Rytířský sál

Úvodní řeč:

Mou-Shih Ding, hlavní poradce prezidenta, Tchaj-wan

Moderátor:

Jan Urban, novinář, Česká republika

Panelová diskuse:

Frans Timmermans, politik, diplomat, Nizozemsko

Gérard Roland, profesor ekonomie, University of California, Berkeley, USA

Marcus Cornaro, ředitel, Rozvoj a spolupráce, Evropská komise, Belgie/Rakousko

Panel se zabýval efektivitou rozvojové pomoci. Během své průvodní řeči poukázal **Mou-Shih Ding** na příklad Tchaj-wanu, který byl kdysi příjemcem rozvojové pomoci a postupně se vypracoval na jejího poskytovatele. Na základě tohoto příkladu uvedl **Marcus Cornaro**, že aby se země mohla stát soběstačnou, musí mít udržitelný způsob řízení svých zdrojů. **Frans Timmermans** dále diskutoval o poklesu v podpoře pomoci ze strany rozvinutých zemí především kvůli tomu, že „*lidé chtějí vidět, že peníze jdou na dobrou věc, že přinášejí výsledky a že toto je vidět nedostatečně.*“

Gérard Roland kritizoval nedostatečné zpětné vyhodnocení pomoci a uvedl, že v důsledku chybějících správně provedených vyhodnocení rozvojových programů je těžké změřit úspěch rozvojové pomoci a posoudit, zda se peníze dostaly k těm, kterým byly určeny. Roland zmínil, že „*pokud je něco silně podporováno, objevuje se velký tlak utrácet*“ a tento tlak na politiky k rychlému utrácení může zapříčinit, že vlády nad korupcí přivírají oči. Také dodal, že pomoc může být neúspěšná, protože „*si myslíme, že exportem našich institucionálních struktur vyřešíme problém*“ a také se shodl s Timmermansem, že „*pokud budeme schopni nechat lidi vyjadřovat se za sebe ... budeme možná mnohem úspěšnější*“.

Odpovědnost za ochranu II.: Výzvy a perspektivy

Úterý 11. října 2011, 10.00–11.30, Palác Žofín, Rytířský sál

Moderátor:

Howard Hensel, profesor vojensko-politických vztahů, Air War College, USA

Panelová diskuse:

Sai Felicia Krishna-Hensel, profesorka antropologie, Auburn, Montgomery, USA

George Andreopoulos, profesor politologie, City University of New York, USA

Jared Genser, prezident, Freedom Now, USA

Pierre Lévy, velvyslanec v České republice, Francie

Howard Hensel zahájil druhý panel o odpovědnosti za ochranu (RtoP) vyjádřením názoru, že ve srovnání se situací před sto lety je ochrana lidských práv jednotlivců v současnosti nadřazena svrchovanosti států. **Sai Felicia Krishna-Hensel** osvětlila, že koncept RtoP „*nečílí na situace, kde k porušování lidských práv docházelo po dlouhou dobu, ale spíše na akutní případy válečných zločinů, genocidy, zločinů proti lidskosti a etnických čistek*“.

Tento argument byl podpořen **Georgem Andreopulosem**, který zdůraznil, že má-li koncept RtoP přežít, je nutné vytvořit kritéria sloužící k rozlišení masových porušování lidských práv a jejich „běžných“ porušení. **Pierre Lévy** vyjádřil obavu nad problémy s implementací tohoto konceptu. Vzpomenul jeho tři pilíře: odpovědnost státu za ochranu vlastních občanů; podporu mezinárodního společenství v případech, kdy stát ve své povinnosti selhává; a donucovací akci jako poslední instanci.

Jared Genser odlišil RtoP od konceptu humanitární intervence, když prohlásil, že „*RtoP nejen reaguje na již spáchané zločiny, ale také má snahu zabránit jejich samotnému vzniku*“. V závěru se panelisté shodli na nutnosti rozvíjet tento koncept dale v praxi.

Náboženské právo a lidská práva

Pondělí 10. října 2011, 12.00–13.30, Palác Žofín, Conference Hall

Moderátor:

Princ El Hassan bin Talal, předseda, West Asia-North Africa Forum, Jordánsko

Panelová diskuse:

Michael Melchior, politik, hlavní rabín v Norsku, Izrael

Václav Malý, titulární biskup marcellianský a pomocný biskup pražský, Česká republika

Geshe Tenzin Dhargye, buddhistický učenec, Rakousko/Tibet

Shahira Amin, novinářka, Egypt

Tento panel se věnoval problematice dodržování lidských práv a zachování lidské důstojnosti za současného respektování různých náboženských pravidel. **Princ El Hassan bin Talal** zdůraznil potřebu regionální listiny základních práv a svobod, která by zajistila základní práva vyznavačům všech náboženství, ať judaismu, křesťanství, islámu, buddhismu nebo jiných.

Michael Melchior na začátku diskuse poznamenal, že k vyřešení problému nepřispěje přehlížení jeho náboženského rozměru. Formuloval společné téma všech řečníků, že míru lze dosáhnout pouze prostřednictvím dialogu. *„Pokud je Bůh a Boží jméno dobré jen k pošlapání lidské důstojnosti a k ničení ostatních, ... tak Boha v tomto světě nepotřebujeme.“*

Shahira Amin znovu zdůraznila Melchiorův příspěvek a vyzdvihla důležitost mezilidského dialogu. Dodala, že je nutné vést děti k toleranci už během školní docházky. **Geshe Tenzin Dhargye** zdůraznil důležitost morálních hodnot a osobní disciplíny pro vytvoření lepší a mírumilovnější společnosti.

Václav Malý znovu připomněl, že při řešení problémů je nutné brát v úvahu i náboženství. *„Bez znalosti náboženství nemůžeme hovořit o lidských právech, alespoň ne v Evropě.“* Také podpořil myšlenku navštěvovat země, kde se lidská práva porušují, navazovat kontakty a pochopit tak problém v širší souvislosti. **Princ El Hassan bin Talal** uzavřel panel a připomněl posluchačům, že je nutné podpořit *„dialog, ne konverzi“*.

Náboženství, etika a právo

Úterý 11. října 2011, 10.00–11.30, Palác Žofín, Forum Hall

Moderátor:

Jiří Pehe, ředitel, New York University in Prague, Česká republika

Panelová diskuse:

Vartan Gregorian, prezident, Carnegie Corporation of New York, USA

Günter Virt, profesor teologie, Universität Wien, Rakousko

Mark L. Movsesian, ředitel, Center for Law and Religion, St. John's University, USA

Tomáš Halík, sociolog, prezident, Česká křesťanská akademie, Česká republika

William Cook, profesor historie a náboženství, State University of New York, USA

Moderátor diskuse **Jiří Pehe** zahájil panel tvrzením, že otázka etiky pochází původně z různých náboženských systémů. Citoval lorda Alfreda Denninga o morálce, etice a náboženství: „*I když mohou náboženství, právo a morálka existovat samy o sobě, vždy na sobě budou do značné míry závislé.*“

Tomáš Halík zdůraznil, že judaismus, křesťanství a islám mají mnoho společného, mimo jiné i vztah k etice a právu. Také uvedl, že judaismus a islám byly původně právní systémy a teprve křesťanství převedlo právo do oblasti víry. **Mark L. Movsesian** rozšířil diskusi o téma vývoje práva ve Spojených státech, které v současnosti namísto náboženské morálky preferuje morálku individualistickou. Uvedl, že v současném americkém právním systému: „*Lidé dělají svá vlastní etická rozhodnutí v rámci zákonem daného systému.*“

William Cook hovořil o podpoře demokracie a občanské společnosti skrze zprostředkující organizace, nezávislé na vládě. **Günter Virt** uvedl, že současný důraz na etiku má původ v krizi morálky, a uvedl několik druhů etiky od bio-etiky k náboženské. Mimo jiné představil svůj model etického uvažování. **Vartan Gregorian** zakončil panel úvahou o historickém napjatém vztahu mezi vírou a rozumem. Diskusi pak uzavřel citátem: „*Všechna náboženství se vyvíjí a musí se vypořádat s rozumem.*“

Organizovaný zločin, korupce a politika

Neděle 9. října 2011, 21.00–22.30, Nová scéna, Národní divadlo

Ve spolupráci s Nadací Open Society Fund Praha

Moderátor:

Monika Ladmanová, předsedkyně Správní rady, Nadace Open Society Fund Praha, Česká republika

Panelová diskuse:

Peter Eigen, zakladatel a předseda poradního výboru, Transparency International, Německo

Norman L. Eisen, velvyslanec v České republice, USA

Yakov Gilinsky, profesor kriminologie, Herzen State Pedagogical University, Rusko

José María Argueta, bývalý poradce pro národní bezpečnost, Guatemala

Karel Randák, bývalý ředitel, Úřad pro zahraniční styky a informace, Česká republika

Panelisté diskutovali o tom, jak korupce zasahuje do fungování státu, a účinných metodách jejího potírání. **Monika Landmanová** na úvod poznamenala, že „*korupce je nebezpečným jevem pro demokracii*“.

Peter Eigen definoval korupci jako zneužití veřejné moci pro osobní prospěch a upozornil, že Transparency International nově rozšířila definici korupce tak, aby zahrnovala nejen veřejný, ale i soukromý sektor. Zároveň zdůraznil, že Transparency International se zásadně zasloužila o to, že korupce se z obecně přijímaného společenského jevu stala problémem, který je nutno řešit na vládní a mezinárodní úrovni.

Ze své zkušenosti z Bílého domu vycházel velvyslanec **Norman L. Eisen**, jenž představil plánovaný antikorupční program Obamovy administrativy. Podle něho je třeba se zaměřit na šest specifických legislativních nástrojů, mezi něž patří regulace finančních prostředků určených na politické kampaně, kontrola majetkových příznání veřejných činitelů nebo ochrana oznamovatelů korupce.

Profesor kriminologie **Yakov Gilinsky** však poukázal na to, že v Rusku ani právní opatření, ani transparentnost neměly požadovaný efekt, neboť korupce je tu zakořeněna prakticky ve všech institucích. Tuto situaci nazval „*stavem totální korupce*“ v Rusku. I když se důkazy o korupci zveřejní, „*státní moc zkrátka nijak nereaguje*“.

José María Argueta upozornil, že boj proti korupci nebude účinný, dokud „*důkladně neanalyzujeme propojení organizovaného zločinu s ekonomickými elitami*“. Je-li demokracie vystavěna na nelegitimních ekonomických základech, výsledkem bude, tak jako v případě Guatemaly, „*převzetí státu ekonomickými zkorumpovanými elitami*“.

Diskusi uzavřel **Karel Jandák** přesvědčením, že „*osobní a morální integrita politických elit*“ je důležitější než systémová opatření, a dodal, že „*míra korupce ve státní správě je přímo úměrná morálnímu profilu těch, kteří v ní působí*“.

Naše korupce

Pondělí 10. října 2011, 12.00–13.30, Akademie věd

Ve spolupráci se vzdělávacím programem Člověk v tísni Jeden svět na školách

Moderátor:

Jan Urban, novinář, Česká republika

Panelová diskuse:

Ondřej Liška, předseda, Strana zelených, Česká republika

Jaroslav Poláček, TOP 09, Česká republika

Marie Benešová, místopředsedkyně ČSSD, Česká republika

Karolína Peake, místopředsedkyně strany, Věci veřejné, Česká republika

Mikuláš Ferjenčík, 2. místopředseda, Česká pirátská strana, Česká republika

Cílem této debaty bylo poskytnout mladým lidem příležitost vyjádřit se k jednomu z největších problémů současné společnosti: korupci. **Jan Urban** zahájil debatu úvahou, do jaké míry je člověk vystaven moci peněz a zda v České republice vůbec korupce existuje. **Mikuláš Ferjenčík** z České pirátské strany prohlásil, že „*korupce existuje, ale neměla by být vnímána jako běžný společenský jev*“, a dodal, že mezi základní nástroje v boji proti ní patří především průhledné financování volebních kampaní a zveřejňování výročních zpráv jednotlivých politických stran.

Marie Benešová poukázala na fakt, že „*korupce je dnes už natolik rozsáhlá, že dala vzniknout mnoha novým protikorupčním občanským skupinám a iniciativám*“. **Karolína Peake** zdůraznila, že korupce není jen systémovým problémem, ale že je úzce spjata s morálními hodnotami jednotlivce. Neopomenula dodat, že je optimistkou a věří v „*pomalý, ale pozitivní vývoj v boji proti korupci*“. **Ondřej Liška** souhlasil s Karolínou Peake a poznamenal, že nezbytné je nejen zpřísnění legislativy, ale i dodržování morálních principů.

V odpovědi na dotazy publika **Jaroslav Poláček** zdůraznil, že velice důležitá je také odpovědnost samotných politiků za své jednání a spolu s ostatními účastníky debaty vyzval studenty, aby byli nejen aktivními členy občanské společnosti, ale aby měli odvahu vstoupit do politiky. **Liška** uzavřel diskusi s tím,

že „*boj proti korupci by neměl být politickým tématem, nýbrž základním předpokladem pro demokratickou společnost*“.

Korupce a společnost

Úterý 11. října 2011, 11.45–13.15, Palác Žofín, Forum Hall
Ve spolupráci s CERGE-EI a Nadací Open Society Fund Praha

Hlavní řeč:

Peter Eigen, zakladatel a předseda poradního výboru, Transparency International, Německo

Moderátor:

Randall K. Filer, prezident, CERGE-EI Foundation, profesor ekonomie, CUNY, Česká republika/USA

Panelová diskuse:

Grigory Yavlinsky, ekonom a politik, Rusko

Laurent Weill, profesor ekonomie, University of Strasbourg, Francie

Christopher Walker, ředitel studií, Freedom House, USA

Avi Dichter, bývalý ministr pro vnitřní bezpečnost, Izrael

V panelu se diskutovalo o možnostech využití občanské společnosti v boji proti korupci. Podle **Petera Eigena** je příčinou korupce na nadnárodní úrovni selhání globální vlády. Řekl že „*potřebujeme nové paradigma vládnutí, novou sociální smlouvu, protože soukromému sektoru nemůžeme přenechat rozhodování o našem osudu*“. **Laurent Weill** dodal, že „*korupce se objeví hned, jak někdo získá moc*“, a to jak ve veřejném sektoru, tak i v privátním.

Christopher Walker uvedl, že základem pro korupci ve střední Evropě byla nedostatečně rozvinutá a fungující občanská společnost. Zdůraznil nezbytnost investigativní žurnalistiky a médií pro rozvinutí politické diskuse o těchto problémech. **Avi Dichter** souhlasil, že silná občanská společnost oslabuje korupci a prohlásil, že „*spolupráce v boji proti korupci je základ*“. Řekl, že terorismus a korupce jsou rovnocennými hrozbami pro silnou občanskou společnost, protože obě bojují za zájmy menšiny na úkor bezpečnosti většiny. Nakonec dodal že „*jediný rozdíl mezi terorismem a korupcí je to, že u korupce nevidíme oběti a zraněné*“.

Na závěr **Grigory Yavlinsky** navázal na myšlenku Avi Dichtera o potřebě nadnárodní spolupráce v boji proti korupci v Rusku. Řekl že „*jediná šance jak překonat korupci jsou hluboké politické institucionální změny*“ a silná globální občanská společnost.

Moderní organizovaný zločin: Anonymní akcionář ve veřejné sféře

Úterý 11. října 2011, 16.15–17.30, Goethe-Institut
Ve spolupráci s Nadací Open Society Fund Praha

Moderátor:

Uzi Arad, bývalý poradce pro národní bezpečnost, Izrael

Panelová diskuse:

Atifete Jahjaga, prezidentka, Kosovo

Yakov Gilinsky, profesor kriminologie, Herzen State Pedagogical University, Rusko

José María Argueta, bývalý poradce pro národní bezpečnost, Guatemala

Yakov Kostyukovsky, kriminolog, Sociologický institut, Akademie věd, Rusko

Uzi Arad na samém začátku zmínil, že výsledkem neustálého procesu globalizace a využívání nových technologií je propojování organizovaného zločinu, který se tak stává nadnárodním problémem.

Prezidentka Kosova **Atifete Jahjaga** přirovnala moderní organizovaný zločin k „*viru, který ničí zdravé tělo*“ a dodala, že má téměř ty samé znaky jako klasický, starý organizovaný zločin, až na jednu výjimku, a tou je využívání komunikačních technologií 21. století. Z tohoto důvodu zdůraznila, že je nezbytné prohloubit spolupráci na regionální i mezinárodní úrovni a dodala, že „*je třeba mít jasnou politickou vůli*“.

Profesor kriminologie **Yakov Gilinsky** zastává názor, že moderní organizovaný zločin je „*komplexním sociálním jevem*“. Popsal čtyři stádia vývoje organizovaného zločinu v Rusku včetně toho posledního, nynějšího, který lze charakterizovat jako průnik kriminálních sil a skupin do právního systému, řízení státu a policie.

José María Argueta zopakoval svou definici organizovaného zločinu jako „*nic víc nic míň než ekonomický zločin spojený s násilím*“ a dodal, že jednou z hlavních příčin je lidská nenasytost. Poukázal na to, že je nutno začít na lokální úrovni a že jediní lidé, kteří důkladně znají problematiku a mohou tak v boji pomoci, jsou právě ekonomické elity. Pokud tito lidé začnou zveřejňovat své příjmy, celý systém zkolabuje a moderní organizovaný zločin tento kolaps nemá šanci přežít.

Yakov Kostyukovsky v závěru poznamenal, že organizovaný zločin poškozují morální hodnoty společnosti a zdůraznil, že „*je třeba začít co nejdříve spolupracovat, abychom společně v boji proti organizovanému zločinu uspěli*“.

Korupce: Jak ji můžeme účinně potírat?

Středa 12. října 2011, 11.00–12.30, Český rozhlas Plzeň

Ve spolupráci s Plzní 2015 a Nadací Open Society Fund Praha

Moderátor:

Erik Tabery, šéfredaktor, Respekt, Česká republika

Panelová diskuse:

Vladimíra Dvořáková, vedoucí Katedry politologie, Vysoká škola ekonomická v Praze, Česká republika

Jiří Knitl, manažer, program Transparentnost a veřejná odpovědnost, Nadace Open Society Fund Praha, Česká republika

Adriana Krnáčová, konzultantka, Česká republika

Martin Kameník, projektový koordinátor, Oživení, Česká republika

Diskusní panel, který se zabýval tím, zda a jak lze v České republice účinně bojovat s korupcí, zahájil šéfredaktor Respektu **Erik Tabery** otázkou, zda není debata o míře korupce přehnaná a zda to není jen klišé. **Vladimíra Dvořáková** ihned odpověděla, že situace je „*mnohem vážnější*“ a že „*korupce se stala systémovým jevem*“ a dodala, že jednu z hlavních úloh při boji s korupcí hraje aktivní občanská společnost a nevládní organizace.

Adriana Krnáčová ovšem poukázala na fakt, že společnost se dostatečně o veřejné dění nezajímá a ani „*politici představitelé nejsou motivováni změnit stávající systém, neboť jim vyhovuje*“. Zdůraznila roli vzdělání a nutnost jasně definované jednotné vize. **Jiří Knitl** souhlasil s profesorkou Dvořákovou, že situace je skutečně vážná a přiznal, že co se týče vývoje do budoucna, je velmi skeptický. Dodal také, že jednou z účinných metod, jak s korupcí bojovat, je aktivně se účastnit politického života.

Martin Kameník nicméně poznamenal, že „*korupce je v našem systému dlouhodobě zakořeněna a politické klima se od posledních voleb téměř nezměnilo*.“ Zdůraznil, že činnost nevládních organizací nesmí být žádným způsobem propojena s činností politickou. V závěru diskuse se všichni účastníci shodli na tom, že klíčovou roli mohou sehrát média, a to zejména lokální, která budou systematicky informovat veřejnost o právě probíhajících korupčních kauzách.

Udržet budoucnost: Mezinárodní reakce na změny klimatu

Pondělí 10. října 2011, 12.00–13.30, Goethe-Institut

Ve spolupráci s Velvyslanectvím Brazílie, Velvyslanectvím Dánska, Velvyslanectvím Mexika, Velvyslanectvím Jihoafrické republiky a Informačním centrem OSN v Praze

Moderátor:

Jan Dusík, náměstek regionálního ředitele pro Evropu, Program OSN pro životní prostředí, Švýcarsko/Česká republika

Panelová diskuse:

Martin Bursík, bývalý ministr životního prostředí, Česká republika

Bedřich Moldan, ředitel, Centrum pro otázky životního prostředí, Univerzita Karlova, Česká republika

José Luis Bernal, velvyslanec v České republice, Mexiko

Aspasia Camargo, státní zastupitel, Brazílie

Karsten Duer, ředitel pro standardizaci, Velux Group, Dánsko

Drahomíra Mandíková, ředitelka firemních vztahů a komunikace, Plzeňský Prazdroj, Česká republika

Účastníci panelu se věnovali přístupu mezinárodního společenství ke klimatickým změnám i konkrétním krokům v jednotlivých státech. **Jan Dusík** v souvislosti s časem zahájení panelu zavzpomínal na konferenci v Kodani, kde hodiny standardně ukazovaly za pět minut dvanáct.

José Luis Bernal jako mexický hostitel konference v Cancúnu pohovořil o jejích výsledcích, které v jeho očích přinesly více praktických posunů ke spolupráci než ostře sledovaná kodaňská

konference. Vyzdvihl hlavní principy jednání o klimatu, například že klimatické vyjednávání je proces, musí být transparentní a že jsou v něm zapojeny světové velmoci, jejichž dohoda je zásadní.

Martin Bursík se následně věnoval investicím do zelené ekonomiky a situaci v České republice. Upozornil, že během ekonomické krize sektor zelené ekonomiky vzrostl o 30% a v letech 2009–2010 do ní bylo ve světě investováno 112 miliard dolarů, přičemž největším investorem byla Čína, následovaná Německem a USA. Zároveň se kriticky vyjádřil k české vládě, jejíž masivní investice do uhlí dosahují nejnižší návratnosti v Evropě. Varoval, že návrh zákona, který se nyní český parlament chystá schválit, by zničil malé výrobce obnovitelných energií a hrál do karet velkým společnostem. Panelisté se shodli, že musí dojít ke změně v myšlení o klimatické změně a je nutné vybudovat důvěru. K nadcházející „RIO+20“ konferenci, která se bude konat příští rok v Riu de Janeiro, vzhlížejí s optimismem.

Právo a životní prostředí

Pondělí 10. října 2011, 18.00–19.30, Goethe-Institut

Moderátor:

Hassane Cisse, náměstek generálního rady, Vzdělání a výzkum, Světová banka, Senegal

Panelová diskuse:

Maria Ivanova, profesorka státní správy, University of Massachusetts, USA/Bulharsko

Bedřich Moldan, ředitel, Centrum pro otázky životního prostředí, Univerzita Karlova, Česká republika

James Mancham, zakládající prezident, Republika Seychely

Jan Dusík, náměstek regionálního ředitele pro Evropu, Program OSN pro životní prostředí, Švýcarsko/Česká republika

Mikuláš Huba, environmentalista, zástupce ředitele, Geografický ústav, Slovenská akademie věd, Slovensko

Hlavním tématem panelu byla potřeba silnější nadnárodní struktury, která by umožnila uvést do praxe environmentální legislativu a vymáhat její dodržování. Podle **Jana Dusíka** musí OSN legislativu týkající se životního prostředí nutně zpřísnit, zefektivnit mezinárodní soudy a především zajistit dodržování mezinárodních dohod o životním prostředí, neboť například účinek Kjótského protokolu byl velmi malý.

Maria Ivanova položila tři základní otázky: co musíme změnit, jak to musíme změnit a jak změnu iniciujeme? Uvedla, že politická, akademická a veřejná iniciativa a vedení nám mohou pomoci instituce jako UNEP (Program OSN pro životní prostředí) zefektivnit a že pojem udržitelný rozvoj, evokující děj, by se měl změnit na udržitelnost. **Bedřich Moldan** doporučil realisticky naslouchat zájmům globální komunity, aby se zabránilo konfliktům, které by mohly uvedení mezinárodní legislativy životního prostředí do praxe zkomplikovat.

Mikuláš Huba popsal environmentální právo jako mladou oblast práva, v níž je respekt k zákonům nižší než u zavedených oblastí práva (trestní právo). Jako klíčový problém zdůraznil nedostatek porozumění a úcty k ostatním občanům planety. V podobném duchu citoval **James Mancham** Ghándího: „*Svět uspokojí potřeby všech lidí, ale nikoli jejich chamtivost.*“ Široce zakořeněný konzum a sobectví na individuální i národní úrovni je možné překonat jedině pomocí globální instituce silnější než UNEP. Nakonec Mancham

upozornil, že efekty globalizace se týkají nás všech a že „*potřebujeme svět, který touží dosáhnout fundamentálních změn*“.

Ekologizace ekonomiky v době škrťů

Pondělí 10. října 2011, 19.45–21.15, Goethe Institut
Ve spolupráci s Heinrich-Böll-Stiftung a Zelenou akademií

Úvodní řeč:

Cem Özdemir, spolupředseda, Alliance 90/Strana zelených, Německo

Moderátor:

Jan Macháček, novinář, Česká republika

Panelová diskuse:

Randall K. Filer, prezident, CERGE-EI Foundation, profesor ekonomie, CUNY, Česká republika/USA
Ondřej Liška, předseda, Strana zelených, Česká republika

Debata se soustředila na pozici zelené ekonomiky v jednotlivých státech a také se zabývala specifickým ekonomickým a politickým postoje vůči ekologizaci ekonomiky. **Cem Özdemir** na úvod popsal proces, ve kterém Německo dospělo k rozhodnutí obejít se bez jaderné energie. Uvedl, že šlo o všeobecný konsensus nejenom jeho strany, ale celé koalice a opozice, který podpořila většina podniků a široká veřejnost. Vysvětlil, že podniky jako Siemens ve finále uvítaly, že bude existovat dlouhodobá strategie, jež je pro ně mnohem lepší než nejistota. Ohromné investice se objevily hned téhož dne, kdy byl odklon od jaderné energie schválen.

Randall K. Filer se prezentoval jako odpůrce nadměrného prosazování zelené ekonomiky a uvedl, že je prakticky nemožné, aby Británie získávala 100 % energie z obnovitelných zdrojů. Argumentoval, že negativní prognózy, učiněné v minulosti, se nikdy nevyplnily.

Ondřej Liška zdůraznil odpovědnost našich vládnoucích představitelů nejenom vůči budoucím generacím, ale i vzhledem k poznatkům, které máme k dispozici již dnes. Přiznal, že ne všechny zelené myšlenky mohou vést k pozitivnímu výsledku, je však důležité, abychom se uměli poučit ze svých chyb. Jako příklad uvedl, že Zelení byli první stranou, která na evropském poli žádala zrušení dotací pro biopaliva. Zároveň Liška požadoval spravedlivý přístup k rozvíjejícímu se sektoru obnovitelných energií, který má stejné právo na výzkum a dočasné dotace, jako měl v minulosti tradiční energetický sektor. To potvrdil i Filer, který upozornil, že podpora, která by měla být směřována do výzkumu, v České republice nezřídka skončí u průmyslové lobby.

My jsme krajina

Úterý 11. října 2011, 14.30–16.00, Akademie věd
Ve spolupráci s CENELC

Moderátor:

Mikuláš Huba, environmentalista, zástupce ředitele, Geografický ústav, Slovenská akademie věd, Slovensko

Panelová diskuse:

Martin Říha, člen představenstva, Společnost pro trvale udržitelný život, Česká republika

Jana Dlouhá, lektorka, Centrum pro otázky životního prostředí, Univerzita Karlova, Česká republika

Martin Stránský, ředitel, Centrum Evropské sítě pro implementaci Evropské úmluvy o krajině, Česká republika

Josef Fanta, lektor, Jihočeská univerzita, Česká republika

Téma panelu bylo představeno jeho moderátorem, **Tomášem Hubou**, otázkou „*Co je to krajina?*“ Jakkoliv je obtížně na to nalézt odpověď, pokusil se definovat krajinu jako hodnotu. Zmínil, že vztah mezi tím, jak se ke krajině chováme a jak se krajina bude v budoucnu vyvíjet, má silný reciproční efekt.

Martin Říha se pokusil popsat krásy české krajiny, přičemž nepřímo poukázal na nutnost regulace lidí ve vztahu ke krajině, ale zároveň by mělo zůstat rozhodnutím jednotlivce, zda se bude chovat k prostředí ohleduplně. **Jana Dlouhá** využila ke své prezentaci „*Atlas našeho měnícího se prostředí*“, který je výsledkem spolupráce Programu OSN na ochranu životního prostředí a Google Earth, jehož cílem je ukázat dopady lidské činnosti na prostředí, jako například tání ledovců, urbanizace nebo ničení deštných pralesů. Vedle toho zmínila i příklady změn životního prostředí v Evropě a České republice (např. „Černý trojúhelník“).

Josef Fanta se zaměřil na porovnání zkušeností ze života v Nizozemsku a České republice, jak jsou krajiny v obou zemích rozdílné a jaká jsou možná řešení k jejich ochraně. Na závěr **Martin Stránský** uvedl, že bychom se měli zajímat o krajinu už jen proto, že je součástí našeho každodenního života.

Voda: Potenciál spojovat, nebo spíše rozdělovat?

Úterý 11. října 2011, 14.30–16.00, Palác Žofin, Rytířský sál

Ve spolupráci s The Coca-Cola Company

Moderátorka:

Irena Kalhousová, hlavní analytička, Prague Security Studies Institute, Česká republika

Panelová diskuse:

Uri Shamir, emeritní profesor, Technion-Israel Institute of Technology, Izrael

Ivo Šilhavý, vedoucí zastupitelského úřadu, Česká republika

Omar Rafai, výkonný ředitel, Forum západní Asie-severní Afrika, Jordánsko

Ladislav Bartoš, EHSS Manager, Veolia Voda, Česká republika

Uri Shamir zahájil panel předpovědí, že voda bude v budoucnu mezi národy buď příčinou konfliktu, nebo spolupráce. Voda má dle jeho názoru potenciál být „mostem k míru“. Uvedl například, že během posledního století došlo kvůli vodě pouze k sedmi menším šarvátkám. Díky koordinaci řízení, společným institucím a obnovenému důrazu na ochranu přírody a technologie, vidí Shamir budoucnost vodní legislativy a dohod mezi Jordánskem a Izraelem optimisticky.

Omar Rafai zdůraznil, že „voda, jako podstata všeho živého, není pouze nárokem, ale právem“. Navíc je voda tekutinou a neutrální látkou, která nemůže být držena mezi hranicemi, které si vytyčili lidé. Rafai naopak věří, že můžeme „vodu považovat za příčinu regionální spolupráce“. Dále rozebíral nutnost sjednotit síly všech odvětví lidské činnosti, aby byly chráněny zájmy všech. Nakonec hovořil o nevyhnutelně politickém významu distribuce vody a technologií v regionu.

Ivo Šilhavý souhlasil, že voda může mít v politice dvojsečný význam – na jedné straně mohou experti na vodu v Izraeli a Palestině rozumně diskutovat o sdílení zdrojů, zatímco na druhé straně problém vody zůstává politickou záležitostí. **Ladislav Bartoš** také upozornil na nutnost zapojení politiků do debaty o vodě: „První krok musejí učinit politické reprezentace jednotlivých zemí,“ řekl Bartoš a dodal, že „žádná soukromá společnost není schopna rozhodnout, kde budou postaveny vodní závody a kolik peněz bude jejich výstavba stát“. Soukromý sektor může zajistit projekt a technologie, ale realizace musí být řízena z politické a vládní úrovně.

Limity regulace

Pondělí 10. října 2011, 9.00–10.30, CERGE-EI

Ve spolupráci s CERGE-EI

Hlavní řeč:

Robert Hahn, ředitel pro ekonomii, Smith School of Enterprise and the Environment, Oxford University, Velká Británie

Moderátorka:

Hana Lešnarová, členka, Corporate Council, Nadace Forum 2000, zástupkyně ředitele, Control Risks Deutschland, Německo/Česká republika

Panelová diskuse:

Hassane Cisse, náměstek generálního rady, Vzdělání a výzkum, Světová banka, Senegal

Zdeněk Tůma, bývalý guvernér, Česká národní banka, KPMG, Česká republika

Panel se věnoval různým aspektům limitů regulace, porozumění rizik a způsobu, jakým působí nejen na společnost jako celek, ale také na vládnoucí autority. Panel otevřela **Hana Lešnarová**, která představila tři účastníky panelu, z nichž jako prvního uvedla Roberta Hahna.

Robert Hahn zahájil svou prezentaci stručnou historií regulace, přičemž obrazně použil historickou paralelu s regulací cen chleba ve Francii a s prohibicí ve Spojených státech, které vedly k veřejným protestům a soudním procesům. Regulace také způsobuje nižší spotřebu, vyšší ceny a bývá spojena s trestnou činností. „Pravidla jsou na to, aby se porušovala“, a proto se regulace těžko prosazuje: stanovuje limity, ale vždy s sebou přináší vedlejší účinky.

Hassane Cisse zdůraznil důležitost uvědomit si, která pravidla mají být prosazena s účinností jak na národní, tak na mezinárodní úrovni, protože „*stejná velikost nesedí každému*“. Mezinárodní regulační orgány musí zachovávat národní suverenitu a svobodu jednotlivců a současně dbát na tři důležité elementy – legitimitu, transparentnost a odpovědnost.

Zdeněk Tůma dodal, že s mocí přichází i obrovská zodpovědnost. Také upozornil na nesprávné pochopení rizik, protože pravidla nám sama o sobě neumožňují porozumět rizikům. Všichni účastníci panelu a zároveň zástupci akademického, veřejného a soukromého sektoru se shodli na skutečnosti, že je třeba větší regulace.

Po panelu následovala diskuse o tom, čím jsou regulace ovlivňovány, jak je prosadit, kdo nese odpovědnost a hlavně o potřebě „*chytrých pravidel*“. Protože zodpovědnost je také na individuální úrovni, dá se očekávat posun moci směrem k úředním činitelům. Jak upozornil **Zdeněk Tůma**, „*svět bude složitější, protože bude stále obtížnější předpovědět, jaké budou finančních trhů v budoucnu*“.

Strategické přístupy k soukromé filantropii

Pondělí 10. října 2011, 14.00–15.30, Goethe-Institut

Ve spolupráci s Britskou obchodní komorou ČR a Britským velvyslanectvím v Praze

Moderátor:

Jiří Bárta, výkonný ředitel, Nadace Via, Česká republika

Panelová diskuse:

Stephanie Shirley, velvyslankyně britské vlády pro filantropii, Velká Británie

Jerry Hirsch, filantrop, zakladatel a předseda, The Lodestar Foundation, USA

Karel Janeček, matematik, výkonný ředitel, RSJ Algorithmic Trading, Česká republika

Panel se zaměřil na strategie v soukromé filantropii. **Jiří Bárta** zahájil diskusi optimisticky, když uvedl, že počet dárcovství v České republice v roce 2010 vzrostl. Zdůraznil, že přestože korporátní dárcovství spíše upadá, vzrůstající počet dárců-jednotlivců tuto skutečnost vyvažuje.

První panelistka **Stephanie Shirley** rozdělila svůj život na tři fáze: studium, vydělávání a navrácení. Paní Shirley na traumatickém příkladu ze svého raného dětství popsala svou filantropickou motivaci: „*Dávám hodně, protože jsem dostala hodně*.“ Zdůraznila, že v soukromé filantropii je z hlediska strategie nutné se vždy zaměřit na konkrétní oblast, kde je člověk sám motivován se angažovat. Aby své prostředky rozdělovala co nejefektivněji, založila nadaci, která sleduje jejich dopady a stará se o jejich výši.

Jerry Hirsch uvedl dvě strategie ve filantropii: podpořit ostatní v dárcovství a podpořit efektivitu a spolupráci mezi neziskovými organizacemi. Prohlásil, že jeho motivací je sobectví a potřeba být spokojený, jako je tomu v případě **Karla Janečka**. Ten se věnoval problému hospodářského dluhu a jako řešení uvedl zvýšení povědomí veřejnosti o tom, co člověku dává pocit spokojenosti a co je objektivně relevantní pro společnost. Poznamenal: „*Můžete být sobec, ale tím správným způsobem*.“ Během panelové diskuse se všichni řečníci shodli na tom, že je potřeba, aby se v České republice zvýšila aktivní účast na filantropii a dárcovství v malém měřítku.

Právní instituce a úspěšná transformace

Úterý 11. října 2011, 10.00–11.30, Palác Žofín, Conference Hall

Hlavní řeč:

Kenneth W. Dam, emeritní profesor práva a odborný asistent, University of Chicago, USA

Moderátorka:

Hana Lešnarová, členka, Corporate Council, Nadace Forum 2000, zástupkyně ředitele, Control Risks Deutschland, Německo/Česká republika

Panelová diskuse:

Boris Nemtsov, politik a čelný představitel opozice, Rusko

Gérard Roland, profesor ekonomie, University of California, Berkeley, USA

Panel začal novinkami z Ukrajiny – Julia Tymošenko byla shledána vinnou, což znamená, že nebude moci kandidovat v příštích prezidentských volbách. **Hana Lešnarová** zdůraznila, že tento příklad ukazuje slabost soudních institucí v postsovětských zemích, především selhání právního státu na Ukrajině.

Kenneth Dam pokračoval zdůrazněním role výzkumu regionů, kde se soudní instituce vyvíjejí. Nicméně dodal, že právo na papíře není totéž co právo v praxi. Zmínil, že, „*co se týče sbírek zákonů, USA by se mohlo od Ruska učit*“. Dam zdůraznil důležitou spojitost mezi právním systémem (především majetkové právo) a ekonomickým růstem. Jako příklad uvedl Čínu, co do růstu HDP extrémně úspěšnou zemi, nicméně daleko za Spojenými státy a zeměmi EU v růstu spotřeby. Podle Dama se tohle děje díky nedostatečně rozvinutým soudním institucím. Na závěr svého příspěvku zdůraznil roli Evropské banky pro obnovu a rozvoj a Světové banky, které obě významně přispívají k rozvoji tím, že studují příčiny a následky ekonomického růstu regionu z perspektivy rozvoje soudních institucí.

Boris Nemtsov dále hovořil o situaci Ruska. Řekl že „*my v Rusku nemáme právní stát, ale diktaturu práva. Máme vládu Putina práva*“. Podle něj hlavním důvodem, proč se toto v Rusku děje, je, že lidé i podniky se starají víc o svou vlastní bezpečnost než o právní stát. Jako příklad uvedl společnost Yukos, která byla na začátku nezávislou soukromou společností, ale během Putina prezidentství její majitel zemřel ve vězení a byla znárodněna. Na závěr Nemtsov shrnul, že Rusko musí zrekonstruovat svůj právní systém.

Gérard Roland označil rozdíly mezi společnostmi jednotlivých zemí za hlavní příčinu rozdílu jejich právních systémů, a tím i rozdílu jejich rozvoje. Vysvětlil, že země střední Evropy se vyvíjejí úspěšněji díky rozšíření Evropské unie. Poukázal na to, že především převzaly evropský systém právních institucí, což výrazně přispělo k jejich úspěšné transformaci.

Internet, sociální sítě a arabské jaro

Pondělí 10. října 2011, 9.00–10.30, Goethe-Institut

Moderátor:

Steven Gan, šéfredaktor, Malaysiakini, Malajsie

Panelová diskuse:

Mohammad Gawdat, generální ředitel pro rozvíjející se trhy, Google, Egypt

Shahira Amin, novinářka, Egypt

Sultan Barakat, ředitel, Post-war Reconstruction and Development Unit, University of York, Velká Británie/Jordánsko

Panel se zabýval důležitostí nových forem sociálních médií a jejich dvojsečnou rolí. **Shahira Amin a Sultan Barakat** uvedli, že nové formy sociálních médií nebyly rozhodujícím faktorem při rozpoutání revoluce v Egyptě, nicméně ji urychlily a poskytly jí potřebný hybný moment, stejně jako schopnost rozvinout se napříč regionem tak, jak arabské vlády nikdy neočekávaly. Amin podotkla, že kvůli přísným omezením tradičních médií se sociální média stávají jedinou platformou svobodného vyjádření, jež lidem umožňuje sdílet videa a sledovat tak světové dění.

Panelisté konstatovali nesnáze současného porevolučního Egypta i problémy vývoje tamějších médií, například jejich regulace. Barakat upozornil, že není možné využívat nová média pouze k mobilizaci mas a následnému vyvolání násilných střetů, že naopak je nutné využívat je pozorně a brát je jako zdroj s určitou mírou autentičnosti. Nabádal lidi, aby se zamysleli, „*jak je možné využít nová média konstruktivním způsobem*“ a vyhnout se jejich „*možným nástrahám*“. Vyjádřil obavu, že by nová média, jako třeba Google, mohla být využívány k propagaci.

Mohammad Gawdat ovšem oponoval, že Google je „*naprosto nezaujaté médium*“. Také uvedl, že YouTube neodstraňuje videa a ponechává možnost volby z většiny z nich. Uvedl, že „*jestliže se zapojí dostatečný počet lidí, budou schopni podat spolehlivé odpovědi*“ díky tzv. „*moudrosti davu*“. Konstatovalo se, že internet je médiem, které se omezuje úplně nejobtížněji, protože jeho odpojování má závažné ekonomické dopady.

Anniny dny: Podnikání v Rusku

Pondělí 10. října 2011, 15.45–17.15, Právnická fakulta, Univerzita Karlova

Ve spolupráci s Člověkem v tísni

Moderátor:

Rostislav Valvoda, Člověk v tísni, Česká republika

Panelová diskuse:

William Browder, zakladatel a výkonný ředitel, Hermitage Capital Management, Velká Británie

Vadim Klyugant, právník, Rusko

Panelová diskuse proběhla ve spolupráci s Člověkem v tísni a připomněla výročí smrti ruské novinářky a aktivistky Anny Politkovské. Diskuse se zabývala nejen vyhlídkami Ruska v kontextu toku kapitálu a lidí z Ruska, ale také osobními zkušenostmi s podnikáním v Rusku.

William Browder hovořil o korupci a ukončení podnikání v Rusku poté, co jeho právník Sergej Magnický zemřel během pobytu ve vazbě. **Vadim Klyugant**, jeden z obhájců Michaila Chodorkovského, označil případ Chodorkovského za „*indikátor toho, jak se věci v Rusku mají*“ a je ukázkou, „*jak stát zachází s podnikateli a lidmi obecně*“. Panelisté se shodli na tom, že Evropský soud pro lidská práva se nezdá být

řešením problematické situace, jelikož vynesení rozsudku může trvat mnoho let. Klyuvgant zdůraznil, že je na občanské společnosti, aby se pokusila řešit situaci. Každá veřejná debata je pak „součástí bitvy“ a urychluje dosažení řešení prostřednictvím porozumění, které by mělo nahradit současný nezáměr občanů.

Diskuse byla uzavřena přáními a očekáváními ohledně zlepšení situace v Rusku. **Browder** zmínil nedostatek ideologie, jež ospravedlňuje finanční podvody ve srovnání s dobou sovětské éry, a rovněž poukázal na rostoucí nacionalistické tendence. **Klyuvgant** na druhou stranu doufá v „oživení“ systému, které neskončí převratem, jak tomu bylo v arabských zemích.

Právní stát v Asii

Pondělí, 10. října 2011, 16.15–17.45, Palác Žofín, Forum Hall

Úvodní řeč:

Yohei Sasakawa, předseda, The Nippon Foundation, Japonsko

Hlavní řeč:

Kiichi Fujiwara, profesor mezinárodní politiky, University of Tokyo, Japonsko

Moderátor:

Surendra Munshi, sociolog, Indie

Panelová diskuse:

Marites Vitug, novinářka, předsedkyně poradního výboru, Newsbreak, Filipíny

Steven Gan, šéfredaktor, Malaysiakini, Malajsie

Panel se zabýval problematikou právního státu a procesem demokratizace v Asii. **Surendra Munshi** otevřel debatu citátem „*Nelze oddělit právní stát od morálky*“, jež uvedl speciálně v kontextu asijských kultur. **Yohei Sasakawa** zdůraznil, že společnosti v Asii jsou značně rozdílné. Mnohé z nich dosáhly v nedávné době velkého ekonomického růstu, což ale jejich obyvatelům rozhodně nezaručuje ochranu jejich politických a lidských práv.

Kiichi Fujiwara nadnesl: „*Zlepšily přechody k demokracii v Asii právní stát? Rozhodně to tak být nemusí.*“ Dále uvedl několik druhů demokracie a přiřadil ke každému příklad z asijské historie. Uvedl, že v Asii je mnoho mladých demokracií, ale většina z nich nefunguje bezproblémově. K přeměně autoritářských režimů na demokratické dochází postupně. Fujiwara vyzdvihl ty režimy, jež právní stát budují společně s demokratizací.

Marites Vitug zmínila na příkladu Filipín tři úkoly, které jsou pro mladé demokracie klíčové. Je to výchova a vzdělávání, otevřenost vlády (zodpovědnost a transparentnost) a důvěra veřejnosti ve vládu. Nakonec se **Steven Gan** zabýval mladými demokraciemi a jejich zdravým vývojem a zráním. Vyzdvihl roli veřejného mínění a nových technologií, obzvláště „*jak se internet stal mocnou zbraní pro podporu demokracie*“. Gan v tomto ohledu dal státy jihovýchodní Asie do kontextu událostí tzv. arabského jara. V závěrečné části se hosté v diskusi shodli na obrovském významu technologií a médií pro demokratizační proces v Asii i po celém světě.

Právní stát v Rusku

Pondělí 10. října 2011, 18.00–19.30, Palác Žofín, Conference Hall

Hlavní řeč:

Grigory Yavlinsky, ekonom a politik, Rusko

Moderátor:

Gregory Feifer, hlavní dopisovatel, RFE/RL, Česká republika/USA

Panelová diskuse:

William Browder, zakladatel a výkonný ředitel, Hermitage Capital Management, Velká Británie

Vadim Klyuvgant, právník, Rusko

Bobo Lo, nezávislý akademik a konzultant pro Rusko a Čínu, Velká Británie/Austrálie

Panel se zabýval absencí právního státu v Rusku. Hlavní řečník **Grigory Yavlinsky** zdůvodňuje tuto absenci nedostatkem nezávislé justice, vlivem politické elity a peněz. Identifikoval tři klíčové problémy: státní převrat v roce 1917, kdy „vládu nad Ruskem převzali zločinci“, privatizační proces devadesátých let a podporu politických a ekonomických reforem devadesátých let mezinárodním společenstvím. Yavlinsky dále tvrdí, že „ruská korupce je společným podnikem se Západem“.

William Browder se zabýval možností mezinárodní akce, která by vytvořila tlak na Ruskou politickou elitu za účelem prolomení tohoto trendu. Naopak Grigory Yavlinsky znovu zdůraznil důležitost toho, aby byly změny iniciovány samotným Ruskem, protože „všichni Ruští politici ví, že změna systému je jejich úkolem“. **Vadim Klyuvgant** předložil analýzu Ruského „diktátu práva“, který v Rusku přetrvává, a trval na tom, že základem vlády práva by měly být lidská práva jednotlivce.

Bobo Lo pokračoval v diskusi rozlišením pojmů „vláda práva“ a „vláda právem“, která převažuje v Rusku. Definuje tento koncept jako „užití a zneužití práv a administrativních regulací k podpoře moci spíše než k podpoře spravedlnosti“. Účastníci se shodli na Yavlinského tvrzení, že „v Rusku žádná vláda práva není a je potřeba ji ustanovit.“

Krise eurozóny: Konstituční výzva pro Evropu

Úterý 11. října 2011, 9.00–10.30, Městská knihovna

Ve spolupráci s CERGE-EI

Moderátor:

Karel Kovanda, bývalý zástupce generálního ředitele, Generální ředitelství pro vnější vztahy, Evropská komise, Belgie/Česká republika

Panelová diskuse:

Jan Macháček, novinář, Česká Republika

Alan Brown, investiční ředitel skupiny, Schroder Investment Management, Velká Británie

Vladimír Dlouhý, ekonom a mezinárodní poradce společnosti Goldman Sachs, Česká republika

Jacques Rupnik, politolog, Francie

Zdeněk Kudrna, ekonom, Institut pro výzkum evropské integrace, Rakousko/ Česká republika

Jan Macháček zahájil debatu prezentací a prohlášením, že se nejedná o finanční krizi, ale o krizi institucionální a tedy přímo konstitucionální. Upozornil na rozdíl mezi federalismem a centralismem a podpořil diskusi mezi politiky o konstitucionálních aspektech a počátku procesu k federalismu. Zdůraznil nutnost prostudovat různé návrhy evropských společných dluhopisů.

Vladimír Dlouhý naproti tomu označil za příčinu krize nedostatek konkurenceschopnosti v Evropě a uvedl, že pro zavedení společné měny je nutná podobná produktivita. Zdůraznil, že americký dolar byl vytvořen jako prostředek americké sounáležitosti spíše než rozhodnutím elit, zatímco v Evropě se jednalo právě o primární roli elit. Selháním evropských elit pak došlo ke krizi.

Alan Brown definoval krizi Eurozóny jako „*fundamentálně politickou záležitost*“. Souhlasil s Vladimírem Dlouhým ohledně evropských elit a upozornil, že integrace je řešení, ale problémem je nedostatek času a vedení a Evropa musí jednat rychle. Zdůraznil význam reálné úrokové míry a nominálního měnového kurzu a problém spojený se zablokovaným nominálním měnovým kurzem. Evropská centrální banka (ECB) při regulaci trhu selhala a její mechanismus již nefunguje.

Jacques Rupnik doplnil, že Evropa se již nemůže spoléhat na integraci. Vyjádřil nesouhlas s Vladimírem Dlouhým a argumentoval, že podobnosti v produktivitě a sociální stát nejsou nutnou podmínkou pro vznik společné měny, jako je euro. Prohlásil, že financování krize zvýšením daňové zátěže nebude možné, protože by se jednalo o „*taxation without representation*“ (zdanění nepodpořené mandátem voličů) a daňoví poplatníci jsou voliči. Kritizoval kritéria Maastrichtské smlouvy pro euro s tím, že jde o nejednoznačný dokument.

Zdeněk Kudrna připustil, že euro je stabilizačním faktorem i přesto, že nyní na finančních trzích způsobuje výkyvy. Připomněl hrozby, které by byly spojeny s kolapsem eurozóny a jako příklad uvedl Island, který odmítl splácet dluhy. Domnívá se, že k dosažení pokroku je nyní nejdříve potřeba učinit malý průlomový krok. S Vladimírem Dlouhým a Alanem Brownem se shodli, že ECB je schopná získat dostatek prostředků a vrátit peníze do oběhu, díky čemuž nebude krize tak tvrdá ani nákladná.

Ukrajina: Rychle pryč od demokracie?

Úterý 11. října 2011, 10.00–11.30, Goethe-Institut

Moderátor:

Natalia Churikova, ukrajinské vysílání, RFE/RL, Česká republika/Ukrajina

Panelová diskuse:

Tomáš Vrba, předseda správní rady, Nadace Forum 2000, Česká republika

Bohdan Danylyshyn, bývalý ministr hospodářství, Česká republika/Ukrajina

Christopher Walker, ředitel studií, Freedom House, USA

Mustafa Dzhemiliev, předseda, Medžlis krymských Tatarů, člen parlamentu, Ukrajina

Panel se zaměřil na překážky demokracie na Ukrajině s ohledem na absenci právního státu, selhání v dosažení ideálů Oranžové revoluce a význam rovnováhy západních a východních vlivů na ukrajinskou politiku.

Tomáš Vrba prohlásil, že „v Ukrajině spatřuje zemi, kde lidé ztratili důvěru v politiku.“ Upozornil na pečlivou rovnováhu, kterou udržuje ukrajinská vláda mezi příklonem k Evropské unii a k Rusku. Vrba také poznamenal, že občanská společnost na Ukrajině je slabá a zemi vládne strach a právo se dodržuje pouze formálně. Panelisté se shodli na tom, že je potřeba být solidární s Ukrajinou na mezinárodní úrovni a tyto problémy pomoci vyřešit.

Bohdan Danylyshyn promluvil o tom, jak je důležité zavést dialog mezi současnou vládou a opozicí, a tím dospět k reformám. Zopakoval, že ukrajinský lid se přiklání ke vstupu do Evropské unie, a znovu uvedl, že Evropská unie pracuje na začleňování Ukrajiny do zóny volného obchodu a na bližší spolupráci. **Mustafa Dzhemiliev** přiblížil zkušenost krymské tatarské menšiny – zaměřil se na problém vládního vměšování se do politických organizací krymských Tatarů s cílem podryvat zájmy této menšiny.

Následně **Christopher Walker** hovořil o nevídaném vývoji, jež Ukrajina prodělala po získání nezávislosti na SSSR. Hovořil o rozvoji občanské společnosti po Oranžové revoluci, který současná vláda brzdí. Definoval Ukrajinu jako zemi na rozcestí a položil otázku: „Je ukrajinská společnost dost pružná na to, aby takovému oslabení občanské společnosti čelila?“ Na závěr všichni panelisté shodně zdůraznili důležitost vlivu Západu při zachraňování občanských institucí a prosazování rozvoje na Ukrajině.

Evropská budoucnost: Ústavní nebo populistická demokracie?

Úterý 11. října 2011, 11.45–13.15, Goethe-Institut

Moderátor:

Karel Kovanda, bývalý zástupce generálního ředitele, Generální ředitelství pro vnější vztahy, Evropská komise, Belgie/Česká republika

Panelová diskuse:

Adam Michnik, šéfredaktor, Gazeta Wyborcza, Polsko

Ayşe Kadioğlu, profesorka politologie, Sabanci University, Turecko

Shlomo Avineri, profesor politologie, The Hebrew University of Jerusalem, Izrael

Jacques Rupnik, politolog, Francie

Jiří Pehe, ředitel, New York University in Prague, Česká republika

Panelová diskuse se zabývala problémy moderních demokracií v Evropě. **Adam Michnik** mluvil o pilířích demokracie, kterými jsou pluralismus, právní stát a občanská společnost. Odstranění jednoho podle něho demokracii ohrožuje. Avšak Michnik rovněž poznamenal, že mít nedokonalou demokracii je stále lepší, než mít dokonalou diktaturu.

Ayşe Kadioğlu poté zdůraznila „*ty nejpodstatnější složky demokracií*“. Pronesla, že separace lidí není kulturní, ale politický problém. Evropa musí podporovat myšlenku vzájemného soužití a jen společná existence je budoucností Evropy.

Shlomo Avineri s odvoláním na minulost upozornil, že bychom demokracii v Evropě neměli pokládat za samozřejmou. Pronesl, že neexistuje propojení mezi obyvateli a institucemi. Podpora evropského projektu se nemůže omezovat pouze na elity společnosti, ale musí být získána i zespodu. Rovněž řekl, že netolerance a obzvláště „*démonizace islámu podkopávají evropské hodnoty a principy*“.

Jacques Rupnik navázal na Avineriho zdůrazněním, že „*existuje shoda o strategiích mezi elitami, je to však na úkor politiky*.“ Dále řekl, že v celé Evropě převládá „*únava z demokracie*“, výzvou současnému systému jsou populistická hnutí, avšak ty nepředstavují alternativu.

Jiří Pehe dodal, že existuje rozpor mezi institucionálním rámcem demokracie a jejími hodnotami. **Karel Kovanda** ukončil panel konstatováním, že se hosté shodli na tom, že současná Evropa trpí deficitem demokracie.

Rusko: Může se adaptovat na rychle se měnící svět?

Úterý 11. října 2011, 11.45–13.15, Palác Žofín, Conference Hall

Hlavní řeč:

Boris Nemtsov, politik a čelný představitel opozice, Rusko

Moderátor:

Josef Pazderka, novinář, Česká televize, Česká republika

Panelová diskuse:

Bobo Lo, nezávislý akademik a konzultant pro Rusko a Čínu, Velká Británie/Austrálie

Gregory Feifer, hlavní dopisovatel, RFE/RL, Česká republika/USA

Luboš Dobrovský, bývalý velvyslanec v Rusku, Česká republika

Boris Nemtsov upozornil na důležitost modernizace Ruska. Zdůraznil, že se nejedná pouze o ekonomické změny, ale také změny politické a společenské. Na rozdíl od Kremle, jenž mluví o následování čínského modelu modernizace, Nemtsov, jako zástupce opozice, prohlásil, že vidí tuto cestu vzhledem ke kulturním a historickým rozdílům mezi Čínou a Ruskem jako nemožnou.

Bobo Lo se zabýval pozicí Ruska v globálním systému a vyjmenoval několik zahraničně-politických výzev, se kterými se Rusko musí vyrovnat, aby se mohlo proměnit v globální mocnost. Budoucnost Ruska ale vidí v „*používání prostředků soft power*“ a závěrem zdůraznil, že „*pokud Rusko chce být globální mocností, změny musí začít zevnitř*“. **Gregory Feifer** poukázal na skutečnost, že Rusko není homogenním státem, ale zahrnuje i oblasti, jež jsou kulturně, etnicky a nábožensky rozdílné a v některých z nich se lidé dokonce nepovažují za součást ruského státu.

Luboš Dobrovský vystoupil s kritickým pohledem na přístup Západu k ruské politické reprezentaci a upozornil na to, že současné politické elity neprezentují Rusko jako celek. Všichni panelisté se pak shodli na tom, že „odliv mozků“ je závažným problémem dnešního Ruska, neboť mnoho mladých lidí, včetně těch privilegovaných z okruhu Vladimíra Putina, odchází natrvalo ze země. Diskuse také věnovala pozornost stabilitě režimu. **Gregory Feifer** dodal, že je „*svojí podstatou nestabilní, avšak stabilnější než si mnoho lidí na Západě připouští*“.